

Költőről írni

Másfél órán át írtak, több százan. Állampolgári és jogi ismereteikről, belpolitikai tájékozottságukról, sporttörténeti tényekről adtak számot. Am a lapok, melyek szintén a zsűrihez kerültek, egy negyedik — s nem is akármilyen — témáról is tudósítottak. Arról, hogy 33 Csongrád megyei brigád (a Munka és műveltség múltkori írásbeli döntőjén) mennyit és hogyan tud osztályra, továbbá a magyar és világirodalom egyik legnagyobb költőjéről.

József Attila makói éveiről szöveget többnyire a kérdések. Az Espersit-házat idegenvezetőként kellett bemutatni, a költő fényképeit a társaságában levő híres írókat, művészeket felismerni, verskötetek címét, s általában Attila 32 évnyi életének bizonyos mozzanatait leírni. Akármilyen furcsa: a tucatjával érkező „dolgozók” láttán nem a kötelező bírálatok, nem is az „egyrészt-másrészt” mérlesekkel megjegyzéssorozatait, még csak nem is az eltérő teljesítmények készített állásfoglalására. Hanem egész egyszerűen — a meghatottság. Itt ül ebben a nagy teremben 33 asztalnál több száz ember. Munkások. És József Attiláról írnak. Ebben az összefüggésben jóformán tel-

jesen mindegy, mit és hogyan. (Bár természetesen az utóbbi sem lebecsülendő, sőt!) A legfontosabb azonban: Róla írnak azok, akiknek sorsára O életét, hatalmas tehetségét, egész lényét föltette. Szövönök, akiknek „omló álmait” szövik a gépek, azt írják a rubrikákba, kiket szeretett a költő. Pékek, asztalosok, esztergályosok, állattenyésztők, adminisztrátorok és pincérek, eladók és fodrászok verseit bújják, életének eseményeit kutatják. S nem az a lényeges, hogy mindezt versenyben. Régi, tizenéves vágyálomom kelt életre: ha most élne, ha itt lenne, ha beszélhetnék, ha beszélhetnék vele...

Arról senki sem ír, nem is nagyon írhat — kik szereték igazán ezt az embert. Csak arról, Ő kiket szeretett. S az egyedüli, a legteljesebb válasz: hogy itt, most, valamennyien róla róják a sorokat a papírlapokra.

Egyik-másik brigád Espersit-házbéli idegenvezetése már-már „profi”-szintű. Imponáló adatismeret, a személyes élmények felfedezhetősége, iskolás „azután”, „és akkor”, „amarra” alig olvasható. Am bánjunk egy pillanatra csúnyán az örömmel: itt — a felkészülés, a szá-

monkérés kényszere nagy szerepet játszott. De vajon nem a legszebb kényszerek egyike-e az ilyen, akárcsak kötelezően megtanulandó nagy versei az iskolában?

Vége az írásbeli döntőnek, az asztalnál ülők szétszóróznak. A május 25-én, vasárnap délelőtt 9 órakor, az Ifjúsági Házban megrendezendő szóbeli, utolsó „nagy döntő” nyolc brigád jutott. A makói Maros menti ÁFESZ Keleti Károly, a szintén makói megyei sütőipari vállalat Dózsa György, a Hódmezővásárhelyi Állatorvostudományi Egyetem Tangazdaságának IKR Április 4., a Szegedi Állami Gazdaság Asztalos János, a szegedi megyei vendéglátó vállalat Házjétemlének Sallai Imre, a szegvári Puskin Mgtsz Ifjúsági, a szentesi megyei ELIKER Béke — valamint a Makói Szövőipari Szövetkezet József Attila nevű brigádja. S ha egy különös „csavarintással” a döntő nyolc brigádrésztvevője utolsójának nevét a 33 és a többi brigád viselné, akkor — az írásbeli tapasztalatai alapján — szimbolizálná azt, ami szerencsére a költőről írva is bebizonyosodott. Hogy az Ő neve — minden brigádé.

D. L.

A TIT Szegeden és a járásban

Öt évvel ezelőtti közgyűlésen úgy döntött a TIT-szegedi szervezete: Feladatainak homlokterébe a műveltség korszerűsítése, a kulturáltan élő szocialista ember típus formálása, nevelése kerüljön. Ez megfelelt a XI. pártkongresszus és a közművelődési törvény követelményeinek. Megfogalmazták, hogy a jó végrehajtás érdekében nagyobb gondot kell fordítani a minőségre, a tartalmasabb előadásokra. Olyan módszereket kell bevezetni, amelyek legjobban alkalmasak a munkások, szövetkezeti gazdák, az ifjúság és az értelmiség közötti ismeretterjesztésre. Ezenkívül — hangsúlyozták — erősíteni kell a társulat mozgalmi jellegét, a munkakapcsolatokat a társadalmi és gazdasági szervekkel, közművelődési intézményekkel.

Az új igényeknek megfelelően készülnek azóta is a programok. Célkitűzéseik tartalmilag is és módszertanilag is igazodnak a világban végbeműködő folyamatokhoz. Alapeik, hogy a világnézeti, politikai, erkölcsi nevelés és szakmai felkészítés legyen a célja a TIT egész tevékenységének. A társulat munkája tehát megváltozott. A tanfolyamrendszerű ismeretterjesztés aránya ma már meghaladja a kétharmadot. E változás eredményeként újabb rétegek kerültek kapcsolatba a tudományos ismeretterjesztéssel. A tanfolyamok rendszeres önművelés alapjait szolgálják Szegeden: például a központi nyelvviskolóknak 1979-ben 1872 hallgatója volt. Megnőtt a korábban jelentéktelen tudományági baráti körök száma. Szeged gazdasági üzemének érdekeit szolgálják az átképző- és továbbképző-tanfolyamok, ahol ez ideig közel kétezer szakmunkásjelölt tett sikeres vizsgát az úgynevezett hiányszakmákból. Egyes üzemekben a teljes szakmai képzést a városi TIT-szervezet oldja meg.

Megváltozott a szaktudományok aránya is. Az előadásos ismeretterjesztésen belül a társadalomtudomány van túlsúlyban, míg a tanfolyamokon fordított a helyzet. Még mindig vannak olyan témakörök — például a csillagászat és az űrhajózási szakosztály — amelyeknek nincs szakképzett előadója. Tapasztalható e jelenség fordítottja is: sokkal több pedagógus vállalna általános iskolai vizsgára előkészítő tanfolyamot, mint amennyire igény mutatkozik. A változások ellenére a hagyományos formák is tovább élnek.

A TIT-előadók számára előadói konferenciákat szerveznek. Ezek lehetőségét annak szakmai, módszertani továbbképzésre, a tudományok legújabb eredményeinek megismerésére. A városi

szervezet egyik legfontosabb feladata, hogy a társadalmi rétegek tényleges szükségleteit elégítse ki. A szervező munka egyik legnehezebb része azokat megtalálni, akik az igényeket összehangolva segítenek lebonyolítani a legkülönbözőbb programokat.

Mintegy 600 emberből áll a TIT-es gárda. Összetétele — a feladatoknak megfelelően — más arányokat mutat, mint korábban. Nőtt a műszaki értelmiség, az orvosok, a közzgazdászok, az agrármérnökök, illetve a kutatók száma. Természetesen a pedagógusok is egyre többen vannak, a nyelvviskolókban tanévi átlagban 60—70 tanár dolgozik. A gumigyárból műszakiak léptek be nagyobb arányban a társulatba. Az egyetemek és főiskolák hallgatói, ifjúsági szervezetei az ifjúsági klubokban és KISZ-szervezetekben segítik az ismeretterjesztést. A városi tanács anyagi támogatást nyújt ehhez a munkához. Pártmunkások, államigazgatási és tömegszervezeti dolgozók is tartanak előadásokat, részt vesznek a szervezésben.

A tennivalók főlzaporodása megkövetelte a helyi TIT-szervezetek létrehozását is. Ilyen például a már említett néhány ifjúsági szervezet, valamint a 600-as ipari szakmunkásképző intézet oktatóinak TIT-szervezete.

A városi szervezetnek jó a kapcsolata a tanáccsal; együttműködési szerződést kötött az MTA Szegedi Biológiai Központjával; hatékonyan működik együtt a Magyar Földrajzi Társaság, valamint a Magyar Pedagógiai Társaság helyi szerveivel is. Nem túlzás: a Szeged városi TIT-szervezet munkája kihat egész Csongrád megyére, sőt annak határain túl is.

Sikeresen valósítja meg terveit a TIT szegedi járási

szervezete is. A járás 79 ezer lakosának művelődési igényeit a megyei elnökség irányelveihez igazodva fokozódó színvonalon elégíti ki. A legutóbbi három évben a járási párt- és állami szervezetek jelentős segítséget adtak a szervező munkához.

A községi TIT-szervezeteknek, csoportoknak jó a kapcsolata az oktatási és művelődési intézményekkel, a társadalmi és tömegszervezetekkel. A térszékben azonban nehezebbé a munka, az előadások megtartása erőteljesebb szervezést igényel. A tanyákon fokozatosan romlanak az ismeretterjesztés feltételei.

Az ismeretterjesztés főbb jellemzői: Az előadások és egyéb rendezvények száma három év alatt fokozatosan gyarapodott. Ezer lakosra most 35 előadás jut a korábbi 27-tel szemben, s ez országosan is kiemelkedő. Népszerűek a társadalomtudományi, nemzetközi, közzgazdasági, pedagógiai és pszichológiai előadások. Az ismeretterjesztés tehát hatékonyabban épül a lakosság tényleges igényeire, kapcsolódott a szegedi járás speciális társadalmi-gazdasági feladataihoz. Ehhez nagy segítséget adtak a pártbizottsági dokumentumok.

Kétségtelenek tehát a sikerek. Tény azonban, hogy emellett igen alacsony intenzitással a mindennapi kultúra terjesztése. Kevésnek bizonyult az érintkezési formákról, a szocialista viselkedésről, a korszerű életmódról és öltözködéskéről. A munka- és lakáskultúráról szóló előadás, Ezen lehet változtatni. A járási TIT-szervezet jól együttműködik a városival, kicsérlik beszámolóikat, éves munkatervüket. A rendszeresen közreműködő városi előadók száma 40 körül mozog. Ugyanakkor a járásból is egyre többen vesznek részt városi rendezvényeken.

Tilosban parkolók

Szerencsés autósoknak mondhatja magát, aki napközben szabad parkolóval talál Szeged Belvárosában. Az optimisták a hosszú kocsi sor láttán is reménykednek. Tesznek néhány kört, bizakodván: Fortuna talán mégis hozzájuk pártol, s időközben megüresedik egy hely, ahol végre leállíthatják kocsijukat. A pesszimisták — mondjuk inkább tapasztaltabbak — nem rónak tiszteletköveket, ott állnak le, ahol tudnak. Sokszor éppen a megállást, a várakozást tiltó tábla tövében, közvetlen közelében. Persze olyanok is akadnak, akik akkor is tilosban parkolnak, amikor erre nem a körülmények szorítják őket. Hiába, nagy úr a megszakás...

Árhogy is van, a rendőrség nem lehet elnéző a szabálysértőkkel szemben. Hiszen a tiltott helyen álló kocsi sok bosszúságot, nemegyszer komoly gondot okoznak a közlekedésben részt vevőknek. Autóbuszvezetők a megmondhatói, mennyi kellemetlenséggel jár a szabálytalanul parkoló autók kerülgetése. Mindemellett arról sem feledkezhetünk meg, hogy a közlekedési szabályok betartása az álló járművekre vonatkozó előírások tiszteletben tartásával kezdődik.

A megyei rendőr-főkapitányság közbiztonsági és közlekedési osztálya a közelmúltban két ízben szervezett járőrakciókat a Belvárosban. Első alkalommal hatvan tilosban parkoló autót találtak. A gépkocsivezetőket ekkor csupán figyelmeztették. Az intézkedések eredményéről a minap próbáltak meggyőződni. A második akció során — alig másfél óra alatt — 42 szabálytalanul parkoló kocsi láttak. A vezetőket egy részét figyelmeztették, a többieket ekkor már feljelentették, illetve a helyszínen megbírságozták.

Az intézkedéseknek e sorok írója is tanúja volt. Meglepetéssel tapasztaltuk, hogy a gépjárművezetők jó része vagy nem ismeri a megállásra, a várakozásra vonatkozó tilalmakat, vagy helytelenül értelmezi azokat. Legalábbis ez derült ki azokból a szavakból, amelyekkel az érdekelt magyaroknál próbálták bizonyítaniukat. A további félreértések elkerülése végett nem árt tisztázni a következőket. A várakozási tilalom alá eső helyeken legfeljebb öt percre lehet meg-

állni. De csak oly módon, ha a vezető a járműben vagy annak közvetlen közelében tartózkodik; botba például már nem mehet be. Hacsak nem marad valaki — az adott járműre érvényes vezetői engedéllyel rendelkező ember — a kocsiban. Természetesen a megengedett öt percen belül is azonnal el kell hagyni a várakozási tilalom alá eső helyet, ha a távozásra rendőr szólít fel bennünket; illetve ha várakozásunkkal zavarjuk azt a járművet, melynek érdekében — például a rakodás biztosítására — elrendelték a tilalmat.

A KRESZ imént idézett előírásait figyelmen kívül hagyva a vezetők túlnyomó többsége egyedül hagyja autóját. Volt, akire jó negyedórát vártunk, míg előkerült. A Kölcsey utcai Gyors büfé előtt — a tilalmi tábla közelében — nyitva találták egy Skoda ajtaját. A kocsiból nyugodtan kiemelhették a vezető táskáját, egy nagyvállalat bélyegzőjével, bankcsekkével, a tulajdonos mindenféle iratával. Ezt helyettünk bárki más ugyanígy megethette volna. A bizalom, híve vagyok, mégis elcsodálkoztam a gépkocsivezetők viselkedésén. A rendőrök viszont — érthető módon — a praktikus oldalról szemléltek a történeteket. Labádi Ernő hadnagy jogosan korholta a Skoda tulajdonosát.

Másfél óras délelőtti sétánk során a kijelölt parkolóhelyeken egyetlen szabad helyet sem láttunk. S mivel a parkolók közelében szinte minden utcán várakozást tiltó táblát helyeztek el, a gépkocsivezetők arra kényszerülnek, hogy szabálytalanul várakozzanak. Sokan tudatosan vállalják a szabálysértést. Ha fontos, sietős a dolguk, s mindenképpen le kell állítsák valahol kocsijukat, nem tehetnek mást. Éppen ezért — véleményünket Labádi Ernő is megerősítette — mindenképpen indokolt lenne felülvizsgálni a Lenin körúton felüli forgalmi rendet. Egyes helyeken szükségletlennek látszik a várakozási tilalom elrendelése. A gyakorlat igazolja, hogy sok helyütt semmiféle forgalmi akadályt nem jelentenek, balesetveszéllyel nem fenyegetnek a tiltás ellenére parkoló járművek. Példát erre jócskán említhetnénk. Így van ez egyebek között a Kossuth Lajos sugárútnak az

Állami Biztosító előtti szakaszán, a Deák Ferec és a Hajnóczy utcán. Idézhetnénk a Bajcsy-Zsilinszky utcának a nyomdázó beszőgöllő kis szakaszát is. A sarkon a Volán irodája. Körutunk alkalmával több taxit is láttunk a tilosban parkolni. A taxiforbókkal együtt kérdezzük, szabadon parkoló híján mi más lehet tenni? Meggyőződésünk, hogy e gondon egy, a várakozási tilalmat jelző táblához illesztett kiegészítő táblával — „Kivéve taxik” — segíteni lehetne.

Józan ésszel könnyű belátni, hogy a motorizáció, a tömegközlekedés fejlődésével egyre nagyobb teher szakad a Belvárosra. A forgalom zavartalan biztosítása, a balesetek megelőzése érdekében, jó néhány helyen a továbbiakban is szükségesnek látszik a megállási, a várakozási tilalom elrendelése. Emellett bizony állíthatjuk; a forgalmi rend módosításával, a tilalmi táblák egy részének eltávolításával a parkolási nehézségeken enyhíteni lehet. Javasoljuk tehát, hogy a városi tanács illetékesei minél előbb tegyenek lépéseket ez ügyben. Annál is inkább, mivel a szabálysértések visszaszorítására — jelen esetben nem a rendőri intézkedések sorozata a legalkalmasabb módszer.

L. Zs.

Műsorajánlat

A Szakszervezetek Szegedi Általános Munkáskörúrnak hangversenyét rendezik meg holnap, vasárnap délelőtt fél 11 órakor, a Móra Ferenc Múzeum Múzeumi Matiné-sorozatában. Vezényel: dr. Mihálka György.

A nagyváradi színház művészei mutatkoznak be május 26-án, hétfőn az Ifjúsági Házban. Este 7 órakor Eminecsu A két virág című darabját, este 9 órakor a Mészék ballada című művet adják elő. Közreműködik Kiss Török Ildikó, Varga Vilmos és a Kalácsa együttes.

Hauff Golyakalifa című mesejátékát mutatja be a Budapesti Gyermekszínház a Szegedi Ruhagyár, a Pannónia Szőrmekikészítő és Szőrmekonfekció Vállalat, valamint a FÜSZERT-központ közös rendezvényeként má-

jus 26-án, délután 3 órakor a Juhász Gyula, délután 5 órakor a Bartók Béla Művelődési Központban.

Várászat két és négy kézzel (Debussy) — e címmel tart előadást dr. Szűcs István május 26-án, délután 6 órakor a szegedi hanglemelőklub soron következő összejövetelén, a TIT Kárárs utca 11. szám alatti klubhelyiségében.

Mocsár Gábor is vendége lesz a Rádió könyvklubja című műsornak, melytől május 27-én, kedden 16 óra 04 perckor sugároz a Kossuth rádió.

A közelmúltban átadott, új szehtési művelődési házat mutatja be a Gondolat, a rádió irodalmi lapja május 30-án, pénteken 11 órai kezdettel a Kossuth adó műsoraiban.

Svéd zenei napok

Welin orgonaestje Szegeden

Első alkalommal rendezik meg hazánkban a svéd zenei napokat, Vasárnapotól vasárnapig, május 25-től június 1-ig, a legkiválóbb svéd muzsikusközreműködésével rendeznek hangversenysorozatot Budapesten és más városokban, így Szegeden is. Modern svéd zeneszerzők alkotásából. A fesztivál ünneplés nyitányának színe helye a solymári művelődési ház, ahol a debreceni Kodály kórus lép föl, s ugyanakkor május 25-én szólaltatnak meg svéd kórusműveket a legkiválóbb magyar énekarok Vácott, a zeneiskolában. Május 26—27-én a szombathelyi szimfonikusok mutatnak be svéd műveket Nagykanizsán, illetve Zalaegerszegen.

Korunk egyik legjelentősebb orgonaművésze, Karl Erik Welin, budapesti koncertje mellett hangversenyeket Szegeden is: május 26-án, hétfőn este 8-tól a dómában. A negyvenhat éves Welin, aki nemcsak orgonaművész, de zeneszerző, zongoraművész, színész és tanár is. Kántori vizsgáját követően a stockholmi főiskolán tanult egyebek között Alf Lindertől, Bo Wallnertől, Gunnar Buchtól, Ingvar Lidholtól és David Tudortól. Jelenleg „szabadúszó”, bár egy ideig a stockholmi Szent János templom orgonistája és a Svéd Rádió zenei rendezője is volt. 1960-ban Darmstadt-ban ismerkedett meg a zenei avantgarde-dal, s azóta ennek szolgálatába szegődött: kivételes képességeivel egyik

legjobb előadója a világon ennek a stílusnak. Számos szerző komponált kifejezetten az ő számára, melyekből a szegedi műsorán is hallunk. Bejárta jószerivel az egész világot, fölépített Észak- és Dél-Amerikában, Afrikában és Japánban is. A jelenkori zongoramuzsikával, a zeneszínházzal és a happening műfajjal David Tudor hatásra kezdett el foglalkozni, s Bengt Hambraeus-szal, akinek egyik művét Szegeden is megszólaltatja, új orgonastílust alakított ki.

Karl Erik Welin szegedi koncertjén napjaink legjelentősebb svéd zeneszerzőinek alkotásai mellett Couperin- és Ligeti György-műveket is megszólaltat a dóm orgonáján. Így hallhatjuk Sven-Erik Bäck...for Eliza című kompozícióját, amit a szerző Beethovenre utalóan, az előadóművészek ajánlva írt a tíz évvel ezelőtti zágrábi biennálé alkalmából; a már említett Hambraeus-nak, a Kanadában élő zeneszerzőtani professzornak orgonára komponált Interferenciát; a modern irodalom vezetéses darabját, Ligeti Volumniáját; Couperin egyik orgonaművét; Eskit Hembregnek a túlvilág gondolatosságával foglalkozó Ricercarját; az uppsalai egyetem hallgatójának, Jan W. Morthenonnak egzisztenciális zenének nevezett, 1968-ban készült művét, a Decadenzt; valamint a New Yorkban élő Robert Morgannak Pavel Bolerójára emlékeztető alkotását, a For organt.